

PRO JUSTITIA

Op 26 september 1999, heeft ondergetekende, dr. Robbert Visser, arts en patholoog, oud 52 jaren, residentie houdende te Rijswijk, ingevolge mondelinge opdracht van de Officier van Justitie te Zwolle, als beëdigd deskundige, in het Laboratorium voor Gerechtelijke Pathologie te Rijswijk Z.H., de uit- en inwendige schouwing verricht van het lijk van:

Jacqueline, Jacina, Eugenla, Gerarda WILLEMEN,

geboren te Oilze Rijen op 28 juni 1939, gewoond hebbende te Deventer en dood aangetroffen te Deventer op 25 september 1999 te omstreeks 13.00 uur, teneinde na te gaan de oorzaak van diens dood en hetgeen verder van belang mocht blijken.

Het lijk van J.J.E.. Willemen voornoemd, werd mij deskundige aangewezen en daarna overhandigd door J.B. Oldenhof van de regiopolitie IJsselland en na gedane schouwing aan genoemde Oldenhof teruggegeven.

Uitwendige Schouwing

1. Het lijk was dat van een vrouw ter lengte van 169 cm.
Op het lijk bevond zich de navolgende kleding:
 - een paar donkerblauwe/zwarte schoenen;
 - een lichtbeige pantalon, het kruis van deze broek toonde vlekken (urinevlekken?). Er waren geen zakken in de pantalon;
 - een witte slip met ook vermoedelijk urine in het kruis;
 - een lichtbruin. panty en daaronder een slip gedeeltelijk vochtig (urine?);
 - een donkerblauw vest met twee zakken; in één van beide zakken werd een geruite zakdoek aangetroffen; daaronder een witkleurig bloesje mei knopen, aan de voorzijde gedeeltelijk met bloed doordrenkt en met meerdere scherprandige gaten aan de voorzijde. Het bloesje . was aan de voorzijde niet dichtgeknoopt;
 - een bh, aan de voorzijde plaatselijk met bloed doordrenkt.De lichaamsbouw was normaal.
De huidskleur was bleek.
De voedingstoestand leek goed.
Er waren paarsblauwe, slechts in geringe mate wegdrukbaar lijkvlekken aan de achterzijde van het lichaam.
Er was geringe lijkstijfheid van de spieren (in hoofdzaak van de beenspieren).
2. Het gelaat was vrijwel symmetrisch; er waren, vooral in het gebied van het voorhoofd en de slaapstreken talrijke veelal dicht opeen gelegen kleine, stipvormige rode huidverkleuringen. De linkergelaatshelft was iets roder van kleur dan de rechtergelaatshelft.
De neuspunt was rood tot blauwrood.
De gehoorgangen waren leeg.
De oogleden waren vrijwel gesloten.
Aan de oogleden waren talrijke kleine stipvormige rode huidverkleuringen zichtbaar.
De oogkleur was grijsblauw.
De pupillen waren rond; de middellijn was beiderzijds 5 mm.
Het oogwit was blank.
De bindvlies bevatten beiderzijds talrijke kleine stipvormige bloedinkjes
Her hoofdhaar was grijs, golvend en maximaal circa 20 cm lang.
De neusgaten bevatten enig bloederig vocht.
Het neustussenschot was intact.
De lippen waren gaaf en ten dele ingedroogd. Aan de binnenzijde van de bovenlip was een klein gebied met donkerrode verkleuring (indroging?/beschadiging?).
Het tandvlees toonde talrijke verspreide kleine stipvormige rode slijmvliesverkleuringen.
In de mond kon niet goed worden geïnspecteerd in verband met postmortale lijkstijfheid van de kaakspieren.
Het gebit was gaaf en verzorgd.
3. De hals: er waren vlekkelijke rode veranderingen (zie verder onder nr 4.).
De borstkas was licht asymmetrisch. Aan de linkerzijde waren een vijftal min of meer parallel gerangschikte scherprandige huidperforaties (zie verder onder nr. 4).
De buik was licht gewelddig en grotendeels in geringe mate grauwigrood.
Armen en benen: de nek op de rug vertoonden verder geen afwijkingen, met name ter plaatse van de nek werden geen huidbeschadigingen aangetroffen.
De anus was licht geopend: het slijmvlies was intact.
De uitwendige geslachtsdelen waren gaaf: er waren geen slijmvliesbeschadigingen.
4. Letsels:
Het hoofd was rozerood met verspreid talrijke kleine rode stipvormige huidverkleuringen (ook achter de oren).
De neus was enigszins rood tot paarsblauw.

Er waren bruinrode huidverkleuringen ter plaats van de kin (juist aan de onderzijde) ter plaatse van de hals (in het omslaggebied naar de onderzijde van de kin) en talrijke kleine vlekke rode huidverkleuringen elders in de hals (voorzijde).

Er was een gebied met bruinrode oppervlakkige huidbeschadiging (en enige huidafschaving) ter hoogte van het linkersleutelbeen (In het overgangsgebied naar borstbeen).

Er waren tevens dergelijke rode huidverkleuringen ter plaatse van het gewricht tussen borstbeen en rechtersleutelbeen en juist onder het rechtersleutelbeen.

Er wat in een vijftal min of meer spitsovale, scherprandige en vrijwel parallel aan elkaar gelegen huidperforaties (waarvan een tweetal met een enigszins torpedovormig patroon) aan de links voorwaartse zijde van de borst. De perforaties waren vrijwel gelijkvormig en hadden een afstand van 122 cm ten opzichte van de voetzoolrand tot 134 cm van de voetzoolrand met een afstand tussen de mediaanlijn variërend van 2 cm tot 4 cm. De huidperforaties waren min of meer gelijkvormig met een afmeting van circa 3 bij 0,5 cm. Rond de middelste huidperforatie bevond zich een gebied met vlekke vaalbruine kleur (kneuzing?).

Ter plaatse van de rechterhandrug werd een tamelijk uitgebreide vaal donker doorschemerende door de huid onderhuidse bloeditstorting gezien. Deze bloed uitstorting had een afmeting van circa 9 bij 5 cm (rechterhandrug).

Littekens: er was een streepvormig litteken in de middellijn van de onderbuik, verlopend van navel tot schaamstreek en met een lengte van 11 cm.

Ter plaatse van de voorzijde van het linkeronderbeen was een minimaal oppervlakkige - huidbeschadiging (Imponerend als een wat oudere oppervlakkige huidwond).

Tatoeages: er waren geen tatoeages.

- - -

Inwendige Schouwing

5. De dikte van het onderhuidse vetweefsel was ter plaatse van de buikwand 1 cm en ter plaatse van de borstwand overigens 1 cm.

De spieren van de voorste rompwand waren in principe bruinrood en normaal vochtig maar aan de linkerzijde van de borst op meerdere plaatsen geperforeerd met tamelijk uitgebreide bloeditstorting.

Er waren ribbreuken aan de rechts voorwaartse zijde, eveneens met bloeditstorting.

Het buikvlies was grijswit en glanzend.

In de buikholte werden geen bijzonderheden aangetroffen en met name geen bloeding. De onderlinge ligging van de bulkorganen was normaal.

De verweefsels In de bulkholte waren normaal ontwikkeld.

De ruimte achter de buikholte was zonder afwijkingen.

De stand van het middenrif was rechts ter hoogte van de vierde rib en links eveneens ter hoogte van de vierde rib.

De maag was normaal van vorm, grootte en kleur.

De dunne darm was normaal van kleur en diameter.

De z.g. appendix (blindedarm) was aanwezig en wormvormig...

De dikke darm was normaal van kleur en diameter.

De endeldarm was idem; er waren diverse slijmvliesuitstulpingen (z.g. "divertikels").

De inwendige geslachtsorganen waren zonder afwijkingen en met name zonder bloeditstortingen.

De urineblaas was slap en samengevallen.

De afstand tussen de middelste longranden bedroeg 0 cm.

De linkerlong was tamelijk volumineus evenals de rechterlong

De linkerborstholte bevatte circa 1250 cc bloed. De rechterborstholte bevatte enig helder vocht.

De borstvliezen toonden linksvoorwaarts drie scherprandige en met een bloeding omgevende perforatie van de tussenribsruimte (tweede, derde, vierde tussenribsruimte).

Het middenschot was normaal breed en symmetrisch met hier en daar bloeduitstortingen.

Het hartzakje was aan de voorzijde op enkele plaatsen geperforeerd en bevatte bloederig vocht.

6. Het hart was vuistgroot en woog 270 gram.

In de hartsholten werd enig vloeibaar bloed aangetroffen.

De spierwand van de linkerkamer was matig samengetrokken en 14 tot 16 mm breed en die van de rechterkamer was slap en 2 tot 3 mm breed.

Het hartoppervlak was glad en glanzend; er waren scherprandige perforaties aan de links-/zijwaartse en voorwaartse zijde van het hart en (op korte afstand hiervan) aan de links-/zijwaartse en achterwaartse zijde van het hart.

De kransslagaders vertoonden een normaal verloop en bevatten geen tot geringe aderverkalking.

De hartkleppen waren soepel, vliezig, glad en glanzend.

Her ovale venster was gesloten.

De hartoren waren leeg.

De hartspier was symmetrisch en bruin en op twee plaatsen scherprandig geperforeerd (van de linker hartkamerwand).

Her binnenste hartvlies was glad, glanzend en op meerdere plaatsen scherprandig gekleefd.

Er was een complete klieving van de achterste papillairspier.

Her hartussenschot was intact en normaal breed.

7. Hals: halsspieren en onderhuids weefsel: er waren uitgebreide bloeduitstortingen hoog in de hals, in en in de omgeving van de weke delen (voornamelijk spierweefsel).

Er was eveneens een kleinere bloeduitstorting rond de linker musculus omohyoideus (schouder-tongbeen-spier).

De halsvaten vertoonden een normaal verloop en geen tot weinig aderverkalking.

De keelamandelen waren normaal groot.

De slokdarm was gaaf en samengevallen.

Mond- en keelholte, slokdarm, strottenhoofd en luchtpijp waren niet geblokkeerd.

De slijmvliezen waren gaaf, glad en glanzend en paarsblauw.

Het tongbeen was verbeend en gebroken.

Het strottenhoofd was verbeend: beide grote hoornen waren gebroken met omgevende bloedstorting: het strottenhoofd was aan de voorzijde gebroken.

De luchtpijp bevatte enig slijm: het slijmvlies van de luchtpijp juist onder de beide stembanden, toonde talrijke kleine stipvormige bloeduitstortinkjes en een enkele grotere bloeduitstorting aan de zijwaartse zijden.

De schildklier was normaal groot en symmetrisch.

De bijschildklieren werden niet onderzocht.

De tong: er waren bloedingen in het gebied van de tongwortel.

Her slijmvlies was intact.

De zwezerik was niet vergroot.

8. Longen: het gewicht van de rechterlong was 490 gram en dat van de linkerlong was 250 gram.

Her oppervlak was glad, glanzend en normaal van kleur; er waren drie perforaties van de bovenkwab van de linkerlong en twee perforaties van de onderkwab van de linkerlong.

De luchtpijptakken bevatten links enig bloederig vocht.

De bloedvaten waren vrijwel leeg.

Op doorsnede was het long weefsel roze tot donkerrood (rechterlong): de linkerlong toonde in de onderkwab talrijke bloedophopingen (passend bij inademing van bloed).

Er waren verder geen haardvormige afwijkingen.

9. De milt was normaal van vorm en kleur en woog 80 gram.

Het oppervlak en de kapsel waren intact, glad, glanzend en normaal gerimpeld.

De afmetingen waren 9 bij 7 bij 1 cm.

Op doorsnede was het miltweefsel zonder afwijkingen.

10. De lever was normaal van vorm en kleur; aan de voor-middenwaartse zijde was een klein oppervlak met puntvormige veranderingen (kneuzing?).
De onderzijde van de lever toonde donkere verkleuring (postmortale verandering).
Het gewicht was 1355 gram.
Het oppervlak en kapsel waren intact, glad en glanzend
Op doorsnede waren er geen afwijkingen.
De galblaas was normaal van vorm en bevatte bruingele gal.
De galwegen waren normaal doorgankelijk.

De alvleesklier was normaal van vorm en doorsnede.

11. De maag was normaal van vorm, grootte en kleur en bevatte circa 200 cc fijn verdeelde brokkelige/slijmige voedselresten. Hiertoe was een groot deel van de maag opgevuld tot aan de sluitspier.

De twaalfvingerige darm bevatte enig waterig vocht waarin enig flardig materiaal.
De wand van de maag was normaal dik en soepel.
Het slijmvlies was gaaf, intact en verstreken.

De darmen vertoonden verder voor zover onderzocht, geen afwijkingen.

12. De bijnieren waren normaal van vorm en grootte..
De schors was normaal breed en okerkleurig.
Het merg was grijswit en normaal gevormd.
De nieren waren normaal van vorm en wogen 185 gram.
De vetkapsels waren normaal van aspect.
Het oppervlak was glad en lichtbruin.
De schors was normaal gevormd en het merg was normaal gestreept.
De nierbekkens waren normaal breed; het slijmvlies was grijswit, toonde geen vaattekening en geen stipvormige bloedinkjes.
De urineleiders waren beiderzijds slank.

De urineblaas was vrijwel leeg.
De wand was normaal dik en soepel.
Het slijmvlies was grijswit en glanzend.

Geslachtsorganen: vagina, baarmoeder en eileiders waren normaal van aspect.

13. De grote slagaders toonden den normaal verloop en geen tot geringe aderverkalking.
De longslagader was grotendeels scherprandig gekleefd.

De lichaamsslagader vertoonde een normaal verloop, geen tot geringe aderverkalking en had een vlekkelig rode kleur van de binnenzijde; de lichaamslagader was in het afdalende deel en ter hoogte van de borst overdwars scherprandig grotendeels gekleefd.

De grote aders waren vrijwel leeg en samengevallen.

De lymfeklieren waren niet vergroot.

14. De schedelhuid toonde verspreid een rozerode kleur en kleine stipvormige bloedinkjes.
In het gebied van het achterhoofd en overgaand naar de nek werd een tamelijk grote donkerrode en recente bloeditstorting gezien.
De slaapspiers toonden op doorsnede beiderzijds kleine bloedinkjes.

De schedelbeenderen waren intact. De dikte van het schedeldak was, middenvoor 6 mm, zijwaarts 2 tot 6 mm en achterwaarts 7 mm.

Het harde hersenvlies was grijswit, intact en stond onder normale spanning.

Onder het harde hersenvlies links was enig vloeibaar bloed aanwezig.

De zachte hersenvliezen waren glanzend en doorschijnend.

15. De hersenen waren normaal van vorm en wogen 1440 gram.
Het oppervlak toonde een normaal windingen- en groevenpatroon.
De basale hersenvaten vertoonden een normaal verloop, waren normaal dunwandig en waren vrijwel samengevallen.
Het hersenvocht was bloederig.
Op doorsnede waren geen haardvormige afwijkingen.
De hypofyse was normaal groot.
16. Beenderstelsel: er was een oppervlakkige breuk van het wervellichaam van de zesde halswervel met enige bloedophoping in de omgevende peesbladen. Deze breuk was niet door de gehele wervel heen maar was voor een sonde tot meerdere millimeters in het wervellichaam sondeerbaar.
Er was breuk van de eerste t/m negende rib (voorwaarts en enkele centimeters links van het borstbeen met plaatselijk bloeditstorting) en er was breuk van de derde t/m achtste rib rechts voorwaarts (op enkele centimeters afstand van het borstbeen) met plaatselijk bloeditstorting.
17. Bewaard onderzoeksmateriaal: hartbloed, femoraalbloed, oogvocht, urine, maaginhoud, hoofdhaar, schaamhaar.

Materiaal dat niet aan het Gerechtelijk Laboratorium is overgedragen zal, zonder tegenbericht, in principe zes maanden worden bewaard en daarna worden vernietigd.
18. De uit- en inwendige schouwing werd begonnen te omstreeks 12.30 uur en werd beëindigd te omstreeks 15.00 uur.
Technische hulp bij de lijkopening is verleend door de heer S.C.A. Roos,

- - -

Microscopisch Onderzoek

19. Longen: enkele plaatsen werden onderzocht. De microscopische bouw van het longweefsel was in principe normaal. Luchtpijpzakjes, bloedvaten en luchtblaasjes loonden een normale structuur. Geen ziekelijke veranderingen. Op sommige plaatsen was matig tot plaatselijk veel bloed aanwezig in de luchtblaasjes. Er waren geen reactieve veranderingen.
Lever: normale structuur en bedekt door een smalle kapsel. De driehoekjes waren regelmatig verspreid en levercellen regelmatig gerangschikt. Er waren geen vacuolaire veranderingen, geen ontstekingskenmerken en er was geen bindweefseltoename.
Hartspier: deze vertoonde een normale structuur met bundelsgewijs gerangschikte spiervezels.
Sporadisch werden in het bindweefsel rondkernige ontstekingscellen aangetroffen; nergens actief verval van spierweefsel. Er was geen opvallende toename van bindweefsel.
Herrenweefsel: de bekleedende zachte hersenvliezen waren normaal losmazig en vaathoudend. De grijze stof van het hersenweefsel was regelmatig samengesteld evenals de witte stof. De verspreid aanwezige bloedvaatjes waren normaal gevormd met plaatselijk enkele met ijzerpigment beladen macrofagen. Ook werd er verspreid enig hersenzand aangetroffen. De bekleding van de hersenholte was normaal.

Samenvatting

Bij de Sectie op het lijk van J.J.E.G. Willemen, geboren 26 juni 1039, Is het navolgende gebleken:

- A. Lijk van een vrouw van middelbare leeftijd (1, 2, 3).
- B.. Meerdere vlekkelijke rode en roodbruine huidbeschadigingen, plaatselijk met enige huidafschaving ter plaatse van de (voorzijde van de) hals (3, 4).
- C. Tekenen van stuwning in het hoofd (talrijke stipvormige huidbloedinkjes in het gelaat, achter de oren, in de bindvliezen van de ogen en in de onderhuidse weefsels van de hoofdhuid) (2, 14).
- D. Breuk van de halswervelkolom (16).
- E. Onderhuidse bloeditstorting ter plaatse van de rechterhandrug (4).
- F. Vijf vrijwel identieke, parallel gelegen scherprandige huidperforaties aan de links-/voorwaartse zijde van de borst, waarvan enkele met een z.g. "torpedovorm" (4).
- G. Perforaties van het hart, beide kwabben van de linkerlong, grote lichaamslagader en longslagader (6, 13).
- H. Diverse ribbreuken: derde tot en met negende rib rechts en derde tot en met achtste rib links, waarvan enkele met omgevende bloeditstorting (16).
- I. Breuk van tongbeen en strottenhoofd, met omgevende bloeding (7).
- J. Tekenen van inademing van bloed (8, 19).
- K. Circa 1250 cc bloed in de linkerborstholte; enig bloederig vocht in het (geperforeerde) hartzakje (5).
- L. Bleke nieren, zoals na massaal bloedverlies.
- M. Grote onderhuids gelokaliseerde bloeditstorting ter plaatse van het achterhoofd-/nek (14).
- N. Blauw verkleurde neuspunt (bloeditstorting) (4)
- O. Uitslag toxicologisch onderzoek (rapportnummer 99.09.27.019); conclusie: alcoholgehalten: 0,00 mg per ml. bloed, urine en glasvocht (oogvocht) links en rechts.
Geen aanwijzingen voor drugs, slaapmiddelen en antidepressiva; in het bloed werden geen bedwelmende stoffen aangetoond.

Volgens verkregen informatie zou het slachtoffer levenloos zijn aangetroffen in de woonkamer van haar huis.

Bij sectie bleek sprake van enkele groepen letsels:

1. Er was geweldsinwerking ter plaatse van de hals (sub B, D en I). Deze letsels zijn opgeleverd door inwerking van uitwendig, samendrukkend geweld ter plaatse van de hals, met stuwning in het hoofdgebied (sub C) als gevolg.
2. Er waren steekletsels in de borst (sub F) zoals door steken, bijvoorbeeld met een mes, kunnen zijn opgeleverd. Gelet op de vorm van de huidperforaties komt een eensnijdend mes in aanmerking (maar is hiervoor niet bewijzend). De steekletsels gingen gepaard met meerdere perforaties onder meer van vitale organen zoals hart, long en grote slagaders (sub G) en met massale bloeditstorting als gevolg (sub K en L).
3. Er was inwerking van uitwendig mechanisch, botsend geweld ter plaatse van het achterhoofd/nek en neus (sub M en N), zoals bijvoorbeeld door een val of een sloot of slag kan zijn opgeleverd.
4. Er waren diverse ribbreuken (sub H), opgeleverd door inwerking van uitwendig mechanisch samendrukkend geweld ter plaatse van de borst.

Het intreden van de dood wordt door de combinatie van voornoemde letsels zonder meer verklaard. Een ziekelijke afwijking die mogelijk ten aanzien van het intreden van de dood van betekenis geweest zou kunnen zijn, is bij sectie niet gebleken.

De steekletsels ter plaatse van de borst zijn zonder meer dadelijk verlopende letsels. Gelet op de massale bloeduitstorting zijn de steekletsels bij leven opgeleverd.

De gebleken ribbreuken zijn, gelet op de ongevende bloeduitstorting, voor of kort na het overlijden opgeleverd.

Indien deze voor het overlijden zijn aangebracht zullen zij ten aanzien van de longfunctie zonder meer v sterk beperkende betekenis zijn geweest. De letsels ter plaatse van de hals zijn ernstig en levensbedreigend en zouden op zich het intreden van de dood kunnen verklaren. De letsels zijn bij leven of rond het overlijden opgeleverd gelet op de aanwezige bloeduitstorting: -

De onderhuids gelokaliseerde bloeduitstorting ter plaatse van het achterhoofd/nek is opgeleverd door in werking van uitwendig mechanisch botsend geweld zoals bijvoorbeeld een slag of val. Het is goed mogelijk dat het oplopen van dit letsel van betekenis is geweest ten aanzien van de hersenfunctie (bijvoorbeeld bewusteloosheid).

Conclusie

Bij Jacqueline, Janina, Eugenia, Gerarda Willemen, oud 60 jaar, kon het intreden van de dood worden verklaard door een combinatie van geweldsinwerking ter plaatse van de hals en borst.

Rijswijk Z.H., 16 februari 2000.

dr. R. Visser